

فهرست مطالب

- 1:- حکومت در اسلام
- 2:- انتخابات در اسلام
- 3:- شورا
- 4:- اجماع
- 5:- بیعت
- 6:- اهمیت سهمگیری مردم در انتخابات

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

مقدمه

این کتاب رساله ای است برای علما و امامان مساجد تا با استفاده از مواد مندرج آن در موعظه ها و ارشادات خویش معلومات را در مورد انتخابات برای مردم بدهند و همچنان با توضیح این نکته که انتخابات ریشه در تعالیم والای اسلام دارد، مردم را تشویق نمایند تا در پروسه های انتخاباتی سهم بگیرند. علمای کرام که این رساله را مطالعه خواهند فرمود بدون شک متوجه برخی کاستی ها و نواقصی که در متن موجود است. خواهند گردید. تقاضای ما از آنها این است که ما را کمک نمایند تا بتوانیم در چاپ های بعدی این رساله - که انشاء الله خداوند (ج) توفیق آنرا به ما بدهد- آن کاستی ها را برطرف نمائیم.

مفهوم امروزی انتخابات در این کتاب در پرتوی مفاهیمی چون شورا، اجماع و بیعت تشریح گردیده است. در پهلوی احکام که در قرآن عظیم اثنان در رابطه به شورا و مشارکت مردم در تعیین زمامدار وجود دارد. دهها مورد در سنت پیامبر(ص) و تاریخ اسلام نیز موجود است.

تقاضای ما از علما کرام این است که به آنچه در این کتاب در مورد مسائلی چون اجماع، بیعت و شورا آمده است. بسنده نکرده. بلکه از اندوخته های علمی خویش برای ارتباط دادن این مسائل با مفهوم امروزی انتخابات استفاده کنند.

نکته مهم دیگری که باید به آن اشاره کنیم این است که علمای کرام باید در قسمت تشویق زنان برای اشتراک در انتخابات تلاش کنند. تا زنان بتوانند با رعایت ارزش های اسلامی و حجاب شرعی در انتخابات سهم بگیرند. بدین معنی که محلات رای دهی زنان از محلات رای دهی مردان کاملاً جدا بوده و تمام کارمندان آن محلات همه زنان می باشند. برای اخذ کارت رای دهی مردان محبوراند که عکس بگیرند. در حالی که عکس گرفتن زنان اختیاری است: اگر خانمی خواست برای کارت رای دهی عکس نگیرد. هیچ کس او را نمی تواند مجبور به این کار کند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«حکومت در اسلام»

قبل از اینکه وارد اصل موضوع یعنی مسأله انتخابات در اسلام شویم، لازم است پیرامون حکومت در اسلام توضیحاتی بدهیم.

حکومت در اسلام حکومت پادشاهی و امپراتوری نیست که بر اساس روش وراثت قدرت در یک خانواده دست بدست شود و از پدران به فرزندان هر چند از الحاظ فکری و اخلاقی گمراه ترین انسانها باشند، مانند اموال و دارائی به ارث برسد. دانش، حکمت و فضیلت ها اموری نسیتند که از پدران به فرزندان به ارث برسد، کم نبوده اند پدران پرهیزگاری که فرزندان نا پرهیزگار از آنان برجای مانده است.

خداوند متعال راجع به ابراهیم(ع) و اسحاق(ع) می فرماید.

و من ذر یتهما محن و ظالم لنفسه مبین (سوره الفافات آیه 113)

ترجمه: و از دودمان آن ها افرادی نیکوکار به وجود آمدند و افرادی که آشکارا به خود ستم کردند.

و آنگاه که خداوند (ج) خطاب به ابراهیم خلیل الله (ع) فرمود:

إنی جاعلک للناس إماما قاله و من ذریتحما قال لا ینال عبدی اظلمین (سوره بقره آیه 124)

ترجمه: من ترا پیشوای مردم قرار دادم (ابراهیم) پرسید: از دودمانم چطور؟ فرمود: پیمان من به بیداد گران نمی رسد. حکومت اسلامی با اصول انتخابات آزاد و عادلانه و اختیاری آزادانه مردم با هم یکسان است و به هیچ وجه اسلام حکومتی را که علی الرغم نارضایتی مردم به آنان حکومت کند، تأیید نمی نماید. حکومت اسلامی یک حکومت مدنی است:

حکومت مدنی اسلامی

حکومت دینی یا دموکراسی که بنام نیابت از خداوند(ج) خود را بر قلوب و مشاعر و زنده گی مردم تحمیل نماید نیست. واقعیت آن است که حکومت اسلامی حکومت مدنی است نظام اسلام را بنام حاکمیت خویش قرار می دهد. بنیاد آن بر «بیعت»، «انتخاب» و «شورا» استوار است و مسئولان و کار گزارانش را از میان انسانهای با دو ویژه گی «قوت و امانت» یا کار دانی و امانتداری و به تعبیر دیگر (متخصص) و (منتقی) بر میگزینند، و هر کسی که فاقد شروط «توانائی و کاردانی» یا امانتداری و محافظت باشند، شایستگی احراز پستهای حساس و کلیدی و حتی درجه دوم راجز در موارد ضرورت ندارند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«اسلام و حکام»

در اسلام حکام (زامداران) وکیل، نماینده، کارگزار و خادم مردم هستند حق مؤکل است وکیل و کارگزار خود را مورد بازخواست قرار دهد هرگاه که خواسته باشد او را از مأموریت و وکالت برکنار کنند، از نظر اسلام رهبر و فرمانروا مرجع معصوم نیست،

گرامی ترین حکام مسلمانان پس از رسول خدا صلی الله علیه وسلم روش و راهشان برای مسلمانان الگو و سرمشق است، با گفتار و کردار خود بر این واقیعت مهر تأیید نهادند.

حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه در اولین بیانیه ای خویش پس از انتخاب شدن به حیث اولین خلیفه مسلمین می فرماید:

ای مردم مرا به پیشوایی شما برگزیده اند، و این در حال است که من هیچگونه برتری بر شما ندارم اگر مرا به راه حق دیدید یاریم کنید و اگر به بیراهه دیدید سر راه بیاورید، تازمانی که در چهارچوب فرمانبرداری خداوند هستم، مرا فرمانبرداری کنید.

خلیفه دوم حضرت عمر فاروق رضی الله عنه میفرماید:

خداوند کسی را که عیبهایم را به من می گوید مورد رحمت خویش قرار دهد.

هنگامی که خلیفه دوم بر روی منبر مشغول خطاب بود، خانمی بلند می شود و با رأی او اظهار مخالفت مینماید او با کمال تواضع فرمود: «این خانم درست می گوید و این عمر است که دچار اشتباه گردیده.» به همین ترتیب وقتی که یک نفر در مورد موضوع با رأی حضرت علی کرم الله و جبه مخالفت نمود، خلیفه چهارم اسلام فرمود: رأی شما درست است و من اشتباه نمودم، آنگاه این آیت را قرائت فرمود:

و فوق کل ذی علم علیم (سوره یوسف آیه 74)

ترجمه: بالا تر از هر آگاهی، آگاهتری است.

با توجه به اقوالی از نزدیکترین یاران پیامبر و اولین خلفای صدر اسلام نقل گردید، در می یابیم که آنها با وجود قربی که با پیامبر داشتند و دانشی از ایشان آموخته بودند، در امر حکومتداری خود را محتاج و نیازمند رهنمائی های مردم برای نلغزیدن از مسیر عدالت و انصاف می دیدند. آنان هیچ گاه بخاطر اینکه رهبر یا خلیفه هستند، احساس برتری و تفوق نسبت به سایر مسلمین نمی کردند، بلکه همیشه با تواضع و فروتنی اشتباهات خود را می پذیرفتند. موضوعی که باید به آن توجه نمود اینست که در صدر اسلام خلفاء یا رهبران در برابر مردم احساس مسئولیت می نمودند و به معنی واقعی کلمه خود را خدمتگار جامعه مسلمین می دانستند و برای همین هم بود که در هر کار و تصمیمی با مردم مشوره می کردند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«انتخابات در اسلام»

خداوند (ج) در بیش از هزار چارصد سال قبل به پیامبر محمد مصطفی (ص) و جمع مسلمین چنین فرمود: الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا

ترجمه: امروز، دین شما را کامل کردم؛ و نعمت خود را بر شما تمام نمودم؛ و اسلام را به عنوان آیین (جاودان) شما پذیرفتم.

بنابر حکم آیه فوق اسلام دینی است کامل در آن تمام نیازمندی های دنیوی و اخروی انسان مرفوع می گردد.

اگر ضرورت به رستگاری اخروی داریم با پیروی از تعالیم والای اسلام می توان به آن دست یافت، اگر نیازمندی داشتن نظام عادلانه مردمی هستیم، تنها در پرتو ارزش های اسلامی است می توان به آن دست یافت.

به همین ترتیب مسایل دیگری چون پیشرفت و انکشاف مملکت، تقسیم عادلانه ثروت در میان شهروندان، اجرای عدالت اجتماعی و اقتدار ملی به نحوه احسن در سایه ارزش های اسلامی قابل دسترس می باشند.

زیرا همانطور که خداوند فرموده است اسلام دین کامل است و وعده ای خداوند خلاف نمی باشد.

در دنیای امروزی بهترین روش تعیین برای زمامدار و رئیس جمهور، بکار گیری انتخابات آزاد و عادلانه است. اما باید متوجه بود که تعیین زمامدار از طریق انتخابات آنگونه که ادعا می گردد، دستآورد تمدن مغرب زمین نبوده بلکه ریشه در متن فرهنگ و ارزش های اسلامی دارد. مهمترین نکاتی که ما را متیقن به این امر می سازد؛ موجودیت احکامی در دین مبین اسلام در رابطه به شوری، اجماع و بیعت است با تحلیل، تفسیر، بسطه و گسترش هر یکی از این مفاهیم می توان به نظریه ای جامعی در رابطه به انتخابات ونحوه تعیین از دیدگاه اسلام در مورد انتخابات را میتوان در روشنایی در منبع یعنی قرآن و سنت پیامبر بزرگوار اسلام مورد بررسی قرار داد. در صدر اسلام و بعد از رحلت آنحضرت (ص) صحابه کرام درباره بیعت مردم، انتخاب رهبر، خلیفه و جانشین پیامبر (ص)، با اصل شورا عمل نمودند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«شورا»

بس از «نص قرآن و حدیث» شورا (اجماع) دومین اصل در نظام اسلام است، هر چند آن خود نیز نص است:

تصریح شرع بر پذیرش این حق برای امت در شئون حکومت مشارکت کند. بنابر حدیث شریف «بدانید در مورد رعیت خود شما همه مراقب و مسئولید» مشارکت در امور حکومت نه تنها حق بلکه یک تکلیف شرعی نیز است. یعنی اینکه هر مسلمان موظف است تا در امور مربوطه به حکومت به شکل مستقیم یا غیر مستقیم شرکت داشته باشد، بدین وسیله جلو استبداد رأی گرفته شود. قرآن شریف در مورد مسلمانان را ترغیب به شور و مشوره نموده است. یکی در آیه 109 سوره آل عمران « و شاورهم فی الامر» ترجمه: « در کارها با آنها مشورت کن » و دیگری در آیه 38 سوره شوری « و امرهم شوری بینهم » («ترجمه: و کارهای شان به طریق مشورت در میان آنان صورت می گیرد). به همین ترتیب احادیث متعددی از پیامبر اسلام (ص) نقل شده است که در آن به شورا و مشوره نمودن هدایت داده است. به گونه ای مثال؛ «انه ما من رجل یشاور احدا الا هدی الی الرشده» ترجمه: (هیچ شخص در کارهای خود مشورت نمی کند مگر اینکه به راه راست و مطلوب هدایت می شود).

نخستین شورای بزرگ مسلمانان که در مورد یکی از مهمترین مسایل تصمیم گرفتند عبارت بود از شورای «سقیفه بنی ساعده». در شورای سقیفه مهاجر و انصار جمع شده بودند. این در حالی بود که هنوز مراسم تکفین و تدفین پیامبر بزرگ اسلام تمام نشده بود. در این شورا که دعوا بر سر جانشینی حضرت رسول الله (ص) بین انصار و مهاجر شدت گرفت حضرت عمر (رض) نقل می کند من از ترس اینکه میاد اختلاف میان مسلمانان رونما گردد. ویراگندگی در کار رخ دهد. گفتم یا ابوبکر صدیق دست بیاور! آنگاه حضرت عمر (رض) به حضرت ابوبکر صدیق (رض) بیعت می کند. زمان که مهاجر می بینند که عمر به ابوبکر (رض) بیعت کرد. آنان نیز بیعت می نمایند و پس از آن ها انصار بیعت می کنند مورد دیگری در آن خلیفه توسط شورا انتخاب می گردد. زمانی که حضرت عمر (رض) توسط ابولؤلؤ غلام مغیره بن شعبه در مسجد زخمی می گردد و در می یابد که از این زخم جان سالم بدر نخواهد برد. پس شورای متشکل از اکابر صحابه را که در ترکیب آن کسانی چون حضرت علی، حضرت عثمان، بن عفان، عبدالرحمن ابن عوف (رض) و برخی دیگر عضویت داشتند. برای انتخاب خلیفه ای بعدی موظف می سازد و بنابر فیصله ای آن شورا حضرت عثمان بن عفان (رض) به حیث سومین خلیفه مسلمین برگزیده می شود.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«اجماع»

در رابطه به اجماع علما نظرات متفاوتی دارند، برخی به این عقیده هستند که اجماع باید تنها علمای امت سهم بگیرند نه عام امت مسلمه، بعضی ها را عقیده بر این است اتفاق رأی آن عده از علما و دانشمندان که در محضر خلیفه هستند، برای اجماع کافی است، عده هم معتقدند که خلیفه می تواند از علمای که در دسترس اش هستند در مورد مسأله ای که در قرآن و سنت نص صریح در مورد آن موجود نیست فتوا بگیرد. اما اجماع این علما مانع از این نمی شود که در فرصت های دیگرین مسأله را از آن عده دانشمندانی که درحین طرح مسأله حاضر نبوده اند، پرسید. اینان در تأیید نظر خویش به روش خلفای راشدین تمسک می نمایند که پس از رأی زنی در مورد مسأله ای با عالمان صحابه با آنکه به رأی و نظر آنان عمل می نمودند، اما باب مشورت با دیگران را که در نقاط دیگر از سرزمین های اسلامی پراکنده بودند، مسدود نمی دانستند.

در کلیت می توان اذعان نمود که اجماع، رایزنی با متخصصین و کارشناسان است. خلیفه یا اولوالامر مسئولیت دارد در مشکلاتی که نمی تواند راه حل آنها را در کتاب یا سنت بیابد با اهل علم و دانش مشورت و در هر نظری که آن ها اتفاق نمودند مطابق به آن عمل نماید، زیرا پیامبر خدا فرموده است. «هرچه را مسلمانان نکو ببینند، نزد خداوند (ج) نیکو است» سوالی در اینجا مطرح می شود، اینست آیا اجماع تنها در امور شرعی می باید صورت بگیرد یا می تواند مشمول سایر موضوعات نیزگردد. در پاسخ به این پرسش باید گفت از آنجاییکه در اسلام شریعت بر همه مسایل زنده گی تسلط دارد در هر مسأله چه شخصی یا جمعی، سیاسی یا غیر سیاسی که در قرآن و سنت راه حل آن پیش بینی نشده باشد اجماع نه تنها جایز شمرده می شود بلکه لازم و ضروری نیز است. اگر بخواهیم مزایای اجماع را بر شمردیم می توان به سه نکته ای اساسی در این زمینه اشاره کرد. با آنکه مریت های اجماع در این سه نکته خلاصه نمی شوند. ولی یادآوری آن در این جا ضروری پنداشته می شود:

1:- اجماع باب اجتهاد و شورا را باز نگهداشته است؛

2:- اجماع در جامعه جلو خود سری و استبداد رأی زمامداران را می گیرد؛

3:- و اجماع باعث می شود که هر زمامدار در کنار خود گروهی از خبره گان را داشته باشد که در مسایل مختلف با آنها مشورت نماید و بدین ترتیب از خطاب در تصمیم گیری هایش مصئون بماند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«بیعت»

یکی از مفاهیم شخصی در فرهنگ سیاسی اسلام، بیعت است. تلاش برای گرفتن بیعت و یا نزاع برای شکستن آن همواره بخشی مهمی از تاریخ سیاسی اسلام را رقم زده است. در بررسی ماجران سقیفه بنی ساعده ما اهمیت و نقش بیعت را تعیین خلیفه توضیح دادیم. اینکه به توضیح این اصل و شرایطی که تحت آن بیعت تحقق می یابد میپردازیم.

تاریخ اسلام نشان داده است بیعت اگر از یک طرف حقی بوده است برای مردم به منظور انتخاب زمامدار، از جانب دیگر به شخص که به او بیعت صورت می گیرد، تکلیف شرعی به منظور لیبیک گفتن بیعت بوجود می آید. بیعت دارای سه رکن و دو شرط است بدون آن ها تحقق نمی پذیرد ارکان بیعت عبارت اند از: 1- بیعت کننده 2- بیعت شونده 3- موضوع بیعت.

بیعت کننده گان عبارت اند از عام مردم که صلاحیت بیعت کردن را داشته باشند. یعنی بر خوردار از مشخصاتی باشند با داشتن آن شخصی می تواند بیعت کند. درست در همانند رای دادن، بیعت کردن نیز دارای شرایطی است هرگاه شخصی آن شرایط را نداشته باشد نمی تواند، بیعت کند. بیعت شونده یا کسی که بیعت به او صورت می گیرد، نیز باید دارای صفات و مشخصاتی باشد که شایسته ای حکومت بر جامعه اسلامی باشد. بدین معنی که بیعت به هر کسی نباید صورت گیرد.

همچنان موجودیت موضوع بیعت از ارکان اساسی بیعت است. بیعت تحقق نمی یابد مگر اینکه موضوع آن مشخص و واضح باشد و ابهامی در آن نباشد.

برای اینکه واضع شود بیعت تنها برای انتخاب زمامدار نبوده بلکه در مسایل دیگر نیز ممکن است، چند مثال از صدر اسلام در رابطه به بیعت بر موضوعاتی غیر از تعیین خلیفه می آوریم.

ابن عمر (رض) می گوید: یک سال پس از بیعت رضوان، هنگامی که به آنجا برگشتیم هیچ دوفری از ما در مورد درختی که زیر آن بیعت کرده بودیم، اتفاق نظر نداشت. آن در محل نزول رحمت الهی بود.

از نافع که راوی این حدیث از ابن عمر است پرسیدند: رسول الله (ص) بر چه چیزی به آنها بیعت کرد؟ بر مرگ؟ گفت: خیر، بلکه به آنها بیعت کرد که میدان جنگ فرار نکنند.

مجاثع (رض) می گوید: من همراه برادرم نزد بنی اکرم (ص) رفتم و گفتیم: با ما بر هجرت بیعت کن. فرمود: «دوران هجرت به پایان رسید». گفتیم: با ما بر چه چیزی بیعت می کنی؟ فرمود: «بر اسلام و جهاد» شروط بیعت دو تا اند: یکی شرایط خاص و دیگری شرایط عام. بیعت عبارت است از اختیاری و آزادانه بودن بیعت. آنچه که امروزه به نام انتخابات آزاد و عادلانه یاد می شود. در بیعت هر گاه جبر و اکراه موجود باشد، صحیح نبوده و باطل می باشد. زمانی که حضرت عثمان (رض) در اثر اغتشاش و بلوا شهید شدند،

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«بیعت»

مردم برگرد حضرت علی کرم الله (وج) جمع شدند تا باقبول خلافت، بحرانی را که جامعه ای اسلامی با آن مواجه بود. برطرف کنند. حضرت علی کرم الله وجهه که به حساسیت اوضاع آگاه بود. در جمع مردم فرمود: بیعت با من باید، آشکارا و فقط با میل و رضایت افراد باشد. از این گفته به خوبی استنباط می شود که هر گاه بیعت تحت خوف و هراس یا بدون اراده شخص اخذ گردد. درست نبوده و باطل می باشد.

اما شرایط خاص بیعت در سه بخش مورد مطالعه قرار می گیرد: شرایط خاص بیعت کننده ها، شرایط خاص بیعت شونده و شرایط موضوع بیعت.

شرایط خاص بیعت کننده ها همان داشتن اهمیت حقوقی است از آن به بلوغ نیز یاد گردیده. در روایتی از حضرت رسول الله (ص) آمده است ایشان با هیچ فرد نا بالغ جز (حسن و حسین) بیعت نکرده اند. چون بیعت کردن به معنی اعمال اراده ای شخص است برایش مسئولیت و وجایی را در قبال دارد. پس تا زمانی که شخصی دارای اهلیت حقوقی نباشد بیعت او قابل قبول نیست. زیرا شخص نابالغ از لحاظ حقوقی صلاحیت عقد هیچ نوع قرار دادی را ندارد. درست مانند انتخابات که شخص تا اهلیت حقوقی نداشته باشد حق رأی دهی ندارد.

همچنان توانایی بیعت کننده بر اجرای بیعت نیز از جمله شرایط خاص بیعت کننده به شمار می رود. حضرت پیامبر (ص) در هر بیعت بر این نکته تاکید می کردند. که آیا بیعت کننده توانایی تقبل مسئولیت بیعت را دارد یا نه شرایط خاص بیعت شونده این است مسلمان و عادل باشد و از صراط مستقیم منحرف نگردد. هرگاه اولوالامر پس از اینکه کسب بیعت نمود. از صراط مستقیم عدول ورزد بر جماعت مسلمین است تا از او سلب بیعت نمایند و شخص دیگری را به جایش بگمارند. عبدالله بن عمر (رض) از پیامبر اکرم (ص) روایت می کند که ایشان فرمودند: «شنیدن سخنان رهبر و اطاعت از دستورات او مادام که امر به معصیتی نکرده باشد، لازم است. پس هرگاه امر به مصعبیت کرد، نباید سخنانش را شنید و از دستوراتش اطاعت کرد.» بدیهی است بیعت نیز مانند هر عمل حقوقی باید دارای موضوع باشد. بدون موجودیت موضوع، بیعت کامل نیست. به این معنی که اگر یک عده مردم جمع شوند و بر فردی بیعت کنند. در حالیکه مشخص نباشد این بیعت بر چه است. بیعت مذکور باطل پنداشته می شود و هیچ نوع تکلیف شرعی یا حقوقی متوجه بیعت شونده یا بیعت کننده گان نمی گردد. شرایط خاص موضوع بیعت عبارت است از موجودیت موضوع مطابق به شرع و سنت پیامبر. هرگاه شخص از مردم بیعت برامری غیر شرعی بگیرد. آن بیعت باطل است. درموضوع بیعت باید مصلحت اسلام و مسلمین در نظر گرفته شود

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«اهمیت سهمگیری مردم در انتخابات»

در افغانستان که الحمدالله یک کشور اسلامی است، زمانی ما می توانیم موفق به تطبیق انتخابات و جلب مشارکت مردم در آن شویم انتخابات را طوری برگزار نمائیم تا در تضاد با ارزش های دینی مطرح در جامعه ای ما قرار نگیرد. فقط در این روند حمایت و پشتیبانی خواهند نمود و در آن سهم خواهند گرفت.

در اسلام اساساً انتخاب نوعی شهادت «گواهی» دادن است.

وقتی سیستم مانند سیستم انتخابات با رای گیری را نگاه می کنیم، می بینیم از نظر اسلام نوعی گواهی و شهادت دادن به صلاحیت کاندیدای مورد نظر است. به همین خاطر کسانی که رأی می دهند باید از (عدالت، حسن سلوک و سیرت نیکو) برخوردار باشند، زیرا خداوند متعال می فرماید: «و الشهداء ذوی عدل منکم»

ترجمه: «اهل عدالت را از میان خود به شهادت بگیری.»

کسی که به آدم نالایق و ناصالح رأی می دهد در واقع اقدام به شهادت دروغ و غیره واقعی نموده

که قرآن آنرا همردیف شرک قرار داده است.

خداوند کریم میفرماید:

فاجتنبوا الرجس من الاوثن و اجتنبوا قول الزور (سوره حج آیه 30)

ترجمه: از پرستش پلیدی ها یعنی بت ها دوری کنید، و از سخن دروغ و افتراء پرهیزنمایید.

همچنین کسی که تنها به خاطر خویشاوندی بدون برخورداری از اهلیت و صلاحیت یا بخاطری منافع شخصی به کاندید رأی می دهد، بر خلاف قرآن عمل کرده است. زیرا خداوند متعال میفرماید:

و اقیموا الشهده الله (سوره طلاق آیه 2)

ترجمه: تنها به خاطر خداوند گواهی بدهید

کسانی که در انتخابات شرکت نمی کنند، چنانچه شرکت نمودن آنها سبب کنار گذاشتن انسان های لایق و کاردان و پرهیزکار بشود و افرادی نالایق و نا آگاه و ناپرهیزگار- کسانی که از دو ویژگی توانائی و امانت داری برخوردار نیستند- رأی بیاورند، در واقع امر و دستور خداوند(ج) را برای ادای شهادت و عدم کتمان آن نادیده گرفته و او را نافرمانی نموده و در مورد مصالح مردم مسلمان بی توجهی کرده اند.

خداوند متعال می فرماید.

و لا یاب الشهداء اذا ما دعوا (سوره بقره آیه 282)

ترجمه: هرگاه گواهان فراخوانده شدند، از شهادت خود داری ننمایند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«اهمیت سهمگیری»

بر اساس منطق، عقل، شرع و واقعیت باید گفت که: به ترجیح دهنده ای نیاز مبرم وجود دارد و در حالت اختلاف نظر بهترین ترجیح اکثریت عددی است، زیرا رأی دو نفر از رأی یک نفر بیشتر به صواب و صحت نزدیک است. پیامبر(ص) در حدیثی می فرماید:

اتبعوا سواد الاعظیم و من شد فی النار

ترجمه: از جماعت بزرگ بیعت نمایید، کسی که تنها شود، تنها به دوزخ می رود.

سواد عظیم در این جا به معنی اکثریت عددی است به نظر علما هم رأی اکثریت در موضوع که در آن اختلاف باشد مورد اعتبار قرار می گیرد.

به این ترتیب می بینیم مشارکت در انتخابات و در پروسه تعیین زعيم نه تنها یک حق است، بلکه یک وجیبه ای دینی نیز می باشد. مسلمان باید در هر پروسه ای اجتماعی و ملی که در آن مصلحت عام مردم مطرح است، مسئولانه شرکت نماید و دینی را که در این راستا بر عهده دارد به وجه احسن ادا نماید.

«مشارکت زنان در انتخابات»

انتخابات یک پدیده عمومی و همگانی است که بر گزاری آن به شکل درست و موفقانه مستلزم مشارکت تمام اتباع واجد شرایط؛ بدون در نظر داشت ملیت، قوم، جنس، مذهب و غیره است. از طریق انتخابات نه تنها فرد یا افرادی می توانند به شکل مسالمت آمیز و بدون خونریزی به قدرت برسند بلکه از آنجاییکه مردم به آنها طی یک پروسه آزاد، همگانی و عادلانه رأی میدهند، قدرت شان از مشروعیت نیز برخوردار بوده و هیچ کسی حق مخالفت با مشروعیت انتخاب و قدرت آنها را ندارد.

بنابراین شرکت همه اقشار جامعه اعم از مردان و زنان، احزاب سیاسی و گروه های قومی در انتخابات نه تنها برای افراد که به حیث نامزد در انتخابات شرکت می کنند لازم و ضروری است، بلکه در تعیین سرنوشت جامعه دارای اهمیت میباشد،

زنان که نیمی از پیکره اجتماعی ما را تشکیل می دهند، حق دارند در امور سیاسی- اجتماعی که مربوط به سرنوشت کشور و مردم ما می گردد، سهم بگیرند. برای این منظور دولت جمهوری اسلامی افغانستان در قوانین نافذ خویش، به ویژه قانون اساسی و قانون انتخابات کشور برخی مواد را گنجانیده است که بر اساس آنها زنان از یک سلسله حقوق ویژه برای سهم گیری در مسایل سیاسی - اجتماعی بخصوص انتخابات، برخوردار گردیده اند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«حقوق سیاسی زن در اسلام»

شریعت اسلام نظر به اینکه تمام انسان ها فرزندان آدم اند. بین افراد از هر رنگ و جنسی که باشند، تمییز و تفاوت قایل نیست تقوا و اجرای اعمال مفید تنها معیارهای هستند که شخصیت افراد را از دیگران متمایز می سازند.

خداوند(ج) در کتاب خود می فرماید:

يا ايها الناس انا خلقناكم من ذكر وانثى وجعلناكم شعربا و قبائل لتعارفوا ان اكرمكم عند الله اتقاكم ان الله عليم خبير

ترجمه: «ای: مردم شما را از یک مرد و زن آفریدیم. وتیره ها و قبیله ها قرار دادیم، تایکدیگر را بشناسید. ولی گرامترین شما نزد خداوند با تقوا ترین شما ست. خداوند دانا و خبیر است» (سوره حجرات آیه 13)

خداوند (ج) مهمترین مسئولیت جامعه اسلامی را که عبارت است از امر به معروف و نهی از منکر بدون تبعیض بر دوش مرد و زن می گزارد چنانچه می فرماید:

والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولياء بعض يامرون بالمعروف وينهون عن المنكر ويقيمون الصلوات ويوتون الزكوات ويطيعون الله ورسوله اولئك سير حمهم الله ان الله عزيز حكيم

ترجمه: « مردان و زنان با ایمان (پار و یاور) یکدیگرند، امر به معروف و نهی از منکر می کنند، و نماز را بر پا می دارند، و خدا و رسولش را اطاعت می نمایند، خداوند به زودی آنها را مورد رحمت خویش قرار می دهد خداوند توانا و حکیم است. « (سوره التوبه آیه 71) همچنان پیامبر(ص) در حدیث که آنرا ترمذی، ابوداود و احمد نقل کرده اند می فرماید که: «زنان همتای مردان اند.» بدین ترتیب دیده می شود که در تعالیم عالی اسلام هیچ تبعیض میان زنان و مردان وجود ندارند. اسلام نخستین دینی است که حق فعالیت سیاسی را به زنان اعطا نمود. پس از ظهور دین اسلام زنان برای نخستین بار حق یافتند در بیعت (گزینش زمامدار)، جهاد و هجرت سهم بگیرند. از جمله زنان نامدار در صدر اسلام که در فعالیت های اجتماعی مشارکت داشته اند می توان از بی بی عایشه صدیقه نام برد که حدود یک هزار حدیث از پیامبر روایت کرده است و همیشه زنان را در روشنی احکام دین اسلام قرار می داد. همچنان کسانی چون بی بی خدیجه، بی بی فاطمه زهرا و بی بی زینب از جمله زنانی اند که در صدر اسلام در مسایل مختلف سیاسی و اجتماعی فعالانه سهم می گرفته اند.

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

«حقوق سیاسی زن در اسلام»

به همین ترتیب قرآن کریم از زنان در تاریخ خبر می دهد که از درایت و کفایتی بر خوردار بوده اند که مرد ها به پای آنها هم نمی رسیدند؛ زنانی که در امر دعوت و تعمیم توحید و یگانه پرستی نقش ماندگار در تاریخ داشته اند. از این جمله اند هاجر مادر حضرت اسماعیل که اینک مرقدش در جوار حرم شریف قرار دارد و هر ساله زواری که به حج کعبه می روند، حج شان کامل نمی شود مگر اینکه پا به جا پای هاجر در صفا و مروه بگذارد؛ و یا آسیه زن فرعون که حضرت موسی در دامانش پرورش یافت، و یا ملکه صبا که خداوند در کتاب خود از کردانی و درایت او در دولتداری یاد نموده است. اینها نمونه های اند از زمانی که تاریخ هرگز کارنامه های آنها را فراموش نخواهد کرد. چون رأی دادن در حقیقت همان بیعت کردن است چنانچه رسول خدا از زنان بیعت گرفته اند چنانچه مردان با آنحضرت بیعت میکردند. و از طرف دیگر رأی دادن در واقع مشوره دادن به زعیم کشور در رابطه بمنافع و مصالح مهم و حیاتی جامعه اسلامی می باشد و ما نمونه از این دست از شوری و مشوره با زنان رادر صلح حدیبیه داریم که حضرت رسول خدا بعد از انعقاد صلحنامه با مشرکین با یکی از ازواج مطهرات مشوره نموده و نظریه ایشان را در قسمت حلق و نحر و بر آمدن از لباس احرام می پذیرد و عملی مینماید و در نتیجه تمام مسلمین از ایشان بیعت نموده مشکل بزرگی بمشوره زن حل و فصل میگردد.

آخر سخن اینکه اسلام نه تنها برای مشارکت زنان در امور سیاسی، اجتماعی و اقتصادی محدودیتی وضع نکرده است بلکه از سهم گیری زنان در مسایل اجتماعی و سیاسی پشتیبانی و حمایت نیز می کند. پس بر زنان مسلمان و مؤمن افغانستان است که با سهم گیری خویش پروسه های انتخاباتی مسئولیت دینی و ملی خویش را در راستای تأمین صلح، پیشرفت و بازسازی کشور به وجه احسن ادا کنند و بر علمای کرام افغانستان است تا با توضیح این موضوع که مشارکت زنان با حفظ ارزش های اسلامی در انتخابات کدام ممانعت شرعی ندارد، مردان را ترغیب نمایند تا زنان را تشویق و کمک کنند تا آنها بتوانند در پروسه های انتخابات سهم فعال بگیرند و دین دینی و ملی خویش را ادا نمایند

برنامه تقویه جامعه مدنی افغانستان (I-PACS II)

www.counterpart.org

www.counterpart-afg.org

چاپ این نشریه به کمک و همکاری مالی مردم ایالات متحده امریکا از طریق اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تهیه و ترتیب گردیده است. مسئولیت محتویات و نظریات موجود در این نشریه بدوش مؤسسه بین المللی کاونترپارت نبوده و منعکس کننده نظریات اداره انکشافی بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) نیز نمی باشد.

